

METODE DE CREȘTERE A PERFORMANȚEI ȘCOLARE

**Profesor Rădoi Ionica Iuliana
Liceul Teoretic „Julia Zamfirescu”, Mioveni**

Activitatea școlară se prezintă, în funcționalitatea ei, ca interacțiune multiformă și complexă a numeroși factori. Calitatea procesului didactic și nivelul rezultatelor școlare, succesul sau insuccesul școlar sunt în funcție de calitatea acțiunii acestor factori, a funcționalității lor.

Unii acționează ca factori interni și privesc condiția biopsihică a subiecților, iar alții sunt externi, referindu-se la cadrul în care se realizează activitatea de instruire-învățare. Factorii interni se constituie ca elemente componente definitorii ale capacității de învățare și cuprind determinanți biologici – de vârstă, starea sănătății, potențial de muncă etc. – precum și însușiri psihice, cognitive și noncognitive, referitoare la nivelul de dezvoltare intelectuală, atitudini, interese, aspirații, aptitudini. În categoria factorilor externi se pot distinge aspecte psihopedagogice, care privesc organizarea și desfășurarea procesului de învățământ (concordanța dintre conținut și capacitatea de asimilare a elevilor, metodologia aplicată, pregătirea profesorilor și etosul pedagogic al acestora etc.)

Succesul școlar exprimă performanța echivalentă cu atingerea obiectivelor propuse în activitatea școlară, raportându-se la totalitatea rezultatelor obținute:

- nivelul de pregătire științifică;
- acumularea cunoștințelor și formarea abilităților de aplicare a acestora;
- dezvoltarea capacităților intelectuale;
- formarea unor trăsături de personalitate;
- interesul și motivația pentru învățatură;
- capacitatea de a se instrui, de a deveni.

În organizarea și desfășurarea procesului didactic se pot întâlni numeroase aspecte cu efecte negative asupra performanțelor școlare, cum ar fi:

- rigiditatea ritmurilor de învățare pentru toți elevii, ignorându-se dificultățile întâmpinate de elevii cu ritmuri mai lente;
- numărul mare de elevi în clasă, precum și eterogenitatea claselor face dificilă luarea în considerare a particularităților psihice ale elevilor;
- diferențele semnificative între cadrele didactice în ceea ce privește natura și nivelul exigențelor față de elevi;
- stiluri didactice deficitare (suprasolicitarea intelectuală și nervoasă, subiectivitate în evaluare etc.).

În grupa factorilor externi care influențează randamentul școlar se includ și condițiile de mediu familial socio-cultural ca și cele care privesc cadrul didactico-material al școlii, resursele disponibile – mijloacele de învățământ – și condiția estetică a mediului școlar. Este cunoscut, de asemenea, rolul hotărâtor pe care îl au, pentru reușita școlară, clasa de elevi, climatul de muncă, emulația din cadrul grupului, nivelul aspirațiilor și performanțelor acestuia, cu incidență puternică asupra motivației elevilor față de învățatură.

Pentru definirea rolului diferiților factori care concură la asigurarea randamentului școlar se impun câteva sublinieri:

- reușita școlară este rezultatul ansamblului factorilor, partea de contribuție a fiecăruia fiind variabilă și dependentă de relațiile funcționale dintre aceștia;
- factorii interacționează, fiecare având fie un rol complementar celui alt;
- influența factorilor nu e fatală, ei înșiși sunt modificabili. Astfel, însușirile psihice (nivelul intelectual, interesele, motivația ș. a.), deși reprezintă variabile relativ constante, se dezvoltă treptat sub influența procesului de învățământ bine organizat. Procesele intelectuale, cele afective și atitudinile se pot schimba prin acțiunea mediului familial, socio-cultural și școlar.

Cunoașterea factorilor care condiționează rezultatele școlare permite identificarea căilor prin care se asigură reușita școlară a elevilor. Un factor cu efecte multiple asupra succesului școlar îl

reprezintă organizarea și desfășurarea procesului de învățământ. Aceasta presupune cunoașterea elevilor și adaptarea activității didactice, a conținutului acesteia, a metodelor și formelor de desfășurare la particularitățile elevilor și a grupurilor de elevi, situați sub nivelul mediu sau cu posibilități deosebite. Unei psihologii diferențiate trebuie să-i corespundă o pedagogie individualizată.

Nuanțarea este impusă de diferențele care există între elevi în ceea ce privește posibilitățile lor interne de a răspunde la solicitările externe, succesul (insuccesul) școlar presupunând cu necesitate raportarea performanțelor la aceste posibilități. Așa, de exemplu, un rezultat evaluat cu nota 7 se înscrie în limitele succesului pentru un elev cu posibilități mai reduse sau poate fi estimat ca insucces pentru un elev cu posibilități mai mari. Din această cauză aprecierea stării de succes sau insucces nu se poate face luând în considerare doar criteriul eficienței, exprimat în notele școlare ale elevilor. Succesul sau insuccesul școlar îmbracă forme concrete de manifestare, diferite de la o situație la alta sau de la un elev la altul.

Respectarea diferențelor individuale presupune crearea unor situații de instruire care să permită elevilor înaintarea pe căi diferite, pentru atingerea aceluiași obiective. Adaptarea acestor situații de instruire la particularitățile psihofizice ale elevilor nu se poate face în detrimentul unei pregătiri unitare a acestora. Antrenarea și utilizarea unei game cât mai extinse a proceselor psihice amplifică caracterul formativ al învățământului și creează condiții favorabile pentru activitatea ulterioară de învățare. Cunoștințele sunt indispensabile pentru realizarea acestui deziderat. Efectul lor pe planul învățării depinde, însă, de modul în care sunt prelucrate și transmise cu ajutorul strategiilor didactice.

Ca proces, învățarea include o serie întreagă de componente psihice, diferite de la un elev la altul, care se interpun și mijlocesc această transpunere. Finalitatea ei vizează deopotrivă asimilarea cunoștințelor și dezvoltarea acestor componente. În consecință, organizarea situațiilor de instruire urmează să asigure condiții favorabile activității de învățare ca proces complex de informare și formare, de asimilare a cunoștințelor și dezvoltare a componentelor structurale ale personalității umane. Este vorba de a crea situații care să faciliteze participarea activă a elevului în procesul de învățare. Activizarea presupune angajarea efectivă a potențialului și a întregii energii spirituale de care dispune pentru îndeplinirea sarcinilor de învățare. Ea este cu atât mai intensă, cu cât gama proceselor mintale antrenate este mai extinsă. C. W. Taylor a constatat că dacă în procesul de învățământ se apelează numai la memorie se poate sconta că 50% dintre copii vor obține rezultate peste medie. Prin antrenarea și a altor procese psihice se poate ajunge ca procentul copiilor cu rezultate bune să crească simțitor.

Rezultatele școlare ale elevilor nu depind numai de aptitudinile acestora, ci reprezintă, mai degrabă, "eficiența școlară" a aptitudinilor condiționate de o serie de calități: interesele, motivația, perseverența, stabilitatea emoțională, atitudinea față de învățătură ș. a.

Potrivit teoriei învățării depline (B. Bloom, John Carrol ș.a.) există elevi care învață mai repede și elevi care învață mai lent. Una din căile prin care cei din urmă pot obține rezultate mai bune constă în a le acorda timpul de învățare de care au nevoie.

Aceeași concepție este susținută și reprezentanții teoriei intelectualiste (Galperin și J. Bruner) potrivit căreia orice elev poate învăța un conținut dacă sunt folosite metode și procedee adecvate în activitatea de predare / învățare și dacă se asigură condiții adecvate învățării. Rezultă că succesul școlar depinde în ultimă instanță de găsirea metodelor și mijloacelor adecvate.

Printre metodele de diminuare a eșecului școlar, respectiv de creștere a performanței școlare amintim:

- structurarea colectivului de elevi pe microgrupuri în funcție de gradul de performanță școlară;
- elaborarea unor itemi diferiți pentru fiecare microgrup;
- folosirea metodelor activ-participative: problematizarea, învățarea prin descoperire, brainstormingul, activitatea pe grupe de elevi și împărțirea de sarcini tuturor membrilor grupului;
- formarea unui stil individual de muncă și a unor trăsături de caracter necesare înlăturării dificultăților în activitatea de învățare;
- folosirea unor mijloace de învățământ care să capteze atenția elevilor și să le stimuleze interesul pentru învățare;

- crearea unor situații de instruire care să fie în concordanță cu ritmul de învățare al elevilor;
- stimularea elevilor prin promovarea unor relații pedagogice între profesor și elev caracterizate prin cooperare, încredere, încurajare.

Înlăturarea sau diminuarea mediocrității elevilor și creșterea performanței școlare presupune așadar, o adaptare în dublu sens, a elevului la activitatea școlară, precum și a școlii la factorii interni ai acestuia.

BIBLIOGRAFIE:

1. Barna, Andrei – „Curs de pedagogie”, Ed. Logos, Galați, 2001;
2. Cerghit, Ioan – „Didactica”, E.D.P., București, 1993;
3. Goia, Vistian – „Didactica limbii și literaturii române”, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002;
4. Nicola, Ioan – „Tratat de pedagogie școlară”, E.D.P., București, 1996;
5. Parfene, Constantin – „Metodica studierii limbii și literaturii române în școală”, Ed. Polirom, 1999.